

KAPITEL 1

NATUREN KALDER

I årtier har biodiversitetskrisen været klima- og miljøkrisernes oversete lillebror.

Men lige nu er der noget, der forandrer sig. En spæd genopdagelse af den glæde, den ro og det håb, som naturen kan give os, er begyndt at forplante sig.

Flere og flere helt almindelige mennesker ønsker at bidrage til at sikre en vild og mangfoldig natur. Biodiversiteten er kort sagt blevet 'hot'.

Den oversete krise

'Bio-hvad-for-noget'? I årtier har biodiversiteten været en form for velbevaret hemmelighed, mest dyrket af en begrænset skare af 'indviede': fritidsornitologer, sommerfuglesamlere, plantekendere og andre gummistøvleklædte entusiaster. Studie efter studie har således vist, at kun en ganske lille andel af befolkningen har kendt til begrebet 'biodiversitet'.

Endnu mere tankevækkende viser undersøgelser, at selv blandt dem, der godt *kendte* til biodiversiteten – og de omfattende trusler – var der kun få eller ingen, der handlede aktivt for at forhindre tabet af dyr og planter. Hvorfor har naturen og dens behov fyldt så lidt i vores kollektive bevidsthed?

Svarene kan være mange: Måske har vi i tiltagende grad godt *vidst*, at biodiversitetskrisen spøjte, men størrelsen, omfanget og alvoren – kombineret med klodens andre kriser – har lammet os. Samtidig har de fleste mennesker, med en travl hverdag fjernt fra naturen, ikke en chance for at opdage, når rødlig

perlemorsommerfugl ikke længere svirrer langs skovvejene, eller når kirkeuglen for sidste gang kalder fra engen. Tabet af arter kommer til at føles abstrakt – nærmest uvirkeligt – eller som noget, andre må tage sig af. Derfor har vi i årtier skubbet biodiversitetskrisen om på det mentale bagsæde.

Genfortryllelsen

Men noget er ved at ændre sig. Vi er begyndt at genopdage, at naturen ikke bare kan være en kilde til bekymring, men også en kilde til *glæde*. Når vi får øjnene op for de myriader af fascinerende liv, der findes omkring os, sker der noget: En ny dimension åbner sig. Naturen går fra at være en neutral, grøn 'kulisse' til at være et farverigt, vibrerende og levende fundament for hele vores tilværelse.

Hvem er ikke mindst én gang i deres liv ► stoppet op i forundring, fascination – eller rædsel! – over en udsøgt blomst, et kriblende insekt eller et adræt vinget væsen, som de har mødt på deres vej?

Labre larver? Nej, derimod de stærkt giftige larver af sommerfuglearten blodplet.

Sommerfuglearten måneplet gør sit bedste for at ligne en knækket birkekvist.

Orkidéarten biblomst efterligner formen på en bi og narre derved parringslystne bier til at bestøve den.

Den sjældne koralpigsvamp vokser kun på meget gamle træer.

Et nyt begreb er opstået, og det handler om, at der sker en form for 'genfortryllelse' af mennesket, når vi lader os drage af naturen. Men det handler ikke om magi eller overnaturlighed. Det handler om, at vi bliver i stand til at se på naturen med en genfundne glæde og forundring. Vi udvikler et nyt sprog for det, vi ser og oplever. Og vi mærker et voksende ønske om forbundethed med en rig og mangfoldig verden omkring os.

Den følelse af forundring og begejstring, som naturen skaber i os, giver os ikke alene et tiltrængt skud rendyrket glæde – den er også et fantastisk udgangspunkt for at engagere os i de trusler, som klodens økosystemer står overfor. Når vi genfortrylles af naturen, flytter vi os fra et negativt følelsesregister af apati og handlingslammelse til et positivt følelsesregister af omsorg og beskyttertrang.

Håb ansporer til handling

Men naturen kan også noget andet – og måske endnu vigtigere: Den kan være en kilde til *håb*. Når vi beskytter og genopretter naturens økosystemer, gavner vi samtidig Jordens klima og miljø. Denne synergieffekt giver os en øget tro på, at vi kan skabe store, positive forandringer i klodens tilstand.

Samtidig oplever mange, at et engagement i det at genoprette naturen føles mere konkret, og resultaterne mere synlige, end for eksempel indsatsen til gavn for klimaet. Det kan ses med det blotte øje, når havørnens gigantiske silhuet efter mange generationers

fravær vender tilbage til det danske luftrum. Eller når blomster, sommerfugle og småfugle vender tilbage til bynære naturarealer som følge af en vellykket indsats.

Når vi møder disse eksempler på, at det kan lykkes at vende tabet af arter, og ser naturen komme rig og mangfoldig igen, giver det os en tiltrængt følelse af håbefuldhed på klodens og menneskets vegne. Pludselig stormer biodiversitet op ad samfundets dagsorden.

En målrettet indsats for naturen giver hurtigt synlige resultater. Det motiverer os til handling.

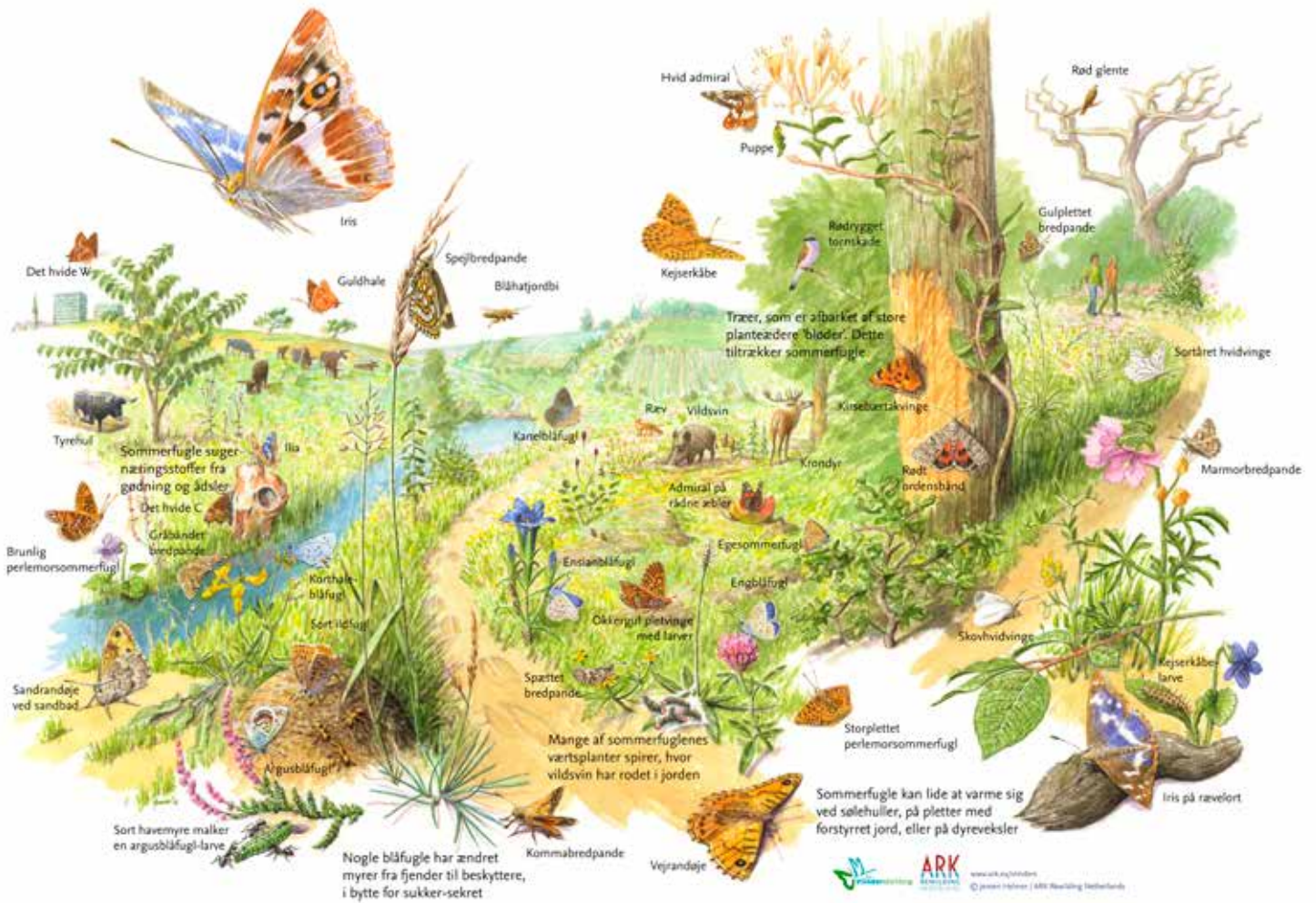

At gøre nærhed til naturen til en del af hverdagen er en drøm for mange familier.

Naturen giver jordforbindelse

Interessen for naturen forstærkes af, at vi lever i et samfund, der hele tiden bevæger sig hurtigere og bliver mere komplekst. Her kan naturen tilbyde et unikt frirum fra hverdagens stress. Et ophold i naturen får os ganske enkelt til at sænke pulsen. Flere dybe vejrtrækninger. En enklere agenda. Det kan give en tiltrængt følelse af jordforbindelse og ro, som går på tværs af generationer, og som de fleste af os oplever, at vi har manglet.

Mange bruger aktivt ophold i naturen, når de skal tackle livets udfordringer som stress, angst eller depression. Denne tendens blev forstærket under coronakrisen, hvor der skete en eksplosion i interessen for at bruge naturen. En gå- eller løbetur i det fri blev en slags ventil for hverdagens opsparede stress og frustration. For nogle har det ført til en permanent forandret levevis, hvor man integrerer naturen i hverdagen på en mere aktiv måde end før.

Der findes 63 arter af dagsommerfugle i Danmark. Dagsommerfuglene har deres helt egen fascinationskraft. Det kan gøre dem til en indgang til naturens forunderlige verden, hvis man er natur-nybegynder, og en livslang passion, hvis man allerede er naturkender. Samtidig har dagsommerfuglene utallige komplekse interaktioner med deres omgivelser, hvilket gør dem til et fintfølede 'termometer' for naturens tilstand. Med andre ord: Har du mange forskellige og sjældne arter af dagsommerfugle på dine arealer, er det et tegn på, at naturen har det godt, men har du kun få almindelige arter, er det et tegn på, at der er plads til forbedringer.

En helhjertet naturindsats åbner døren til flere store naturoplevelser.

Back to nature

For nogle mennesker er behovet for at være tættere på naturen – og de muligheder, det giver – vokset særligt meget. Derfor ser vi lige nu en bevægelse væk fra byerne, hvor flere og flere, især yngre børnefamilier, flytter på landet. Målet for mange er en enklere hverdag med bedre tid til hinanden og til børnene. For andre handler det om at finde rammerne til at udleve en gammel drøm om eget selvforsynende landbrug, et kursuscenter med bed and breakfast eller eget hestehold lige udenfor stuevinduerne.

Din indsats starter her

Som ejer af en landejendom ser man naturens gang udspille sig på helt tæt hold. Og tankerne om at skabe et fristed for det lokale dyre- og planteliv begynder måske også at forme sig. Men et par insektvenlige stauder i haven er én ting. En omfattende indsats for biodiversiteten, når det gælder vidtstrakte skove, enge, heder, vandløb – eller måske endda tidligere landbrugsjord – er noget helt, helt andet. Hvor pokker starter man? Og kan man overhovedet gøre en forskel?

Svaret er ja – du *kan* gøre en forskel. Og i de næste kapitler vil du finde ud af hvordan.

Sjælegård er et frirum for både mennesker og natur

Claus og Helle står bag Sjælegård.

Drømmer du om lyden af trompeterende traner til morgenkaffen og rolige gåture i skov og eng? Så er Sjælegård på Bornholm et besøg værd. Her har Helle og Claus skabt en fredfyldt oase for mennesker – og et frirum for den lokale biodiversitet.

For Claus og Helle var skiftet fra et hektisk liv i København til en ny og mere rolig

tilværelse på Bornholm en gammel drøm. Parret havde længe talt om, at de gerne ville lave et karriereskifte i den sidste del af deres arbejdsliv, for eksempel med en idyllisk bed and breakfast på landet. Men planerne blev speedet op, da corona kom og satte en stopper for Helles forretning som selvstændig eventplanlægger i København.